

הערות ותגובות – קוראים כותבים

לכב' העורך,

הרב משה הלברשטם שליט"א, במכתבו ב„אסיא“ כרך ו' חוברת א' (מנחם-אב תשל"ח) בו הוא משיג עלי בענין נוכחות בעל בחדר הלידה, טועה בין הלכה להוראה. ההלכה היא שאם האשה מפחדת להיות לבדה בלי נוכחות חברתה או בעלה, שחייב להיות אתה משום פקוח נפש. אבל האם היא באמת מפחדת או רק מעמידה פנים ואפשר ליישב דעתה באופן אחר, מוטל על הרב המורה לברר זאת בכל מקרה וככל הוראה התלויה בנסיבות המקרה. ישגן נשים המפחדות פחד אימים להיות לבדנה בחדר הלידה, ואני מכיר נשים כאלה, ואין לעשות הכללה כאילו כל הנשים הן ממקשה אחת, ואין מציאות כזו. ומה שכתב שאם תדענה הנשים שאסור לבעל להיות שם לא תבאנה לידי פחד, אין הדבר כן, שאם אכן לא תבקשנה שיהיה הבעל נוכח אם יוגד להן שאסור, אבל פחדן קיים, שוב חייב להיות אתה משום פקוח נפש. ולפי סברתו יאמר לסומאת שבגמרא שאסור לה לבקש שידליקו את האור כשאין חברותיה צריכות לאור ואז לא תבקש. ומה שציין לדבריו שבספר חדש בין השאר בשם האגרות משה, את הספר לא ראיתי אבל הבאתי דברי שו"ת אגרות משה בראש דברי והוא מקיל יותר ממני.

הרב יהודה הרצל הנקין

לכב' העורך,

קבלתי חוברת „אסיא“ גליון כ"ב ויש לי בזה קצת הערות.

(א) במאמר „תולדות אישפוז חולים“ — יש להזכיר כי בקונטרס „סיבוב“ רבי פתחיה מרעגענשבורג ז"ל (שהיה בזמנו של רבי יהודה החסיד) נזכר כי בעיר בגדד יש בית משוגעים בבעלות השולטן, ופעם אחת לחודש בודקים את החולים אם חוזרין לדעתן.

(ב) במאמר הנ"ל תחת הכותרת-משנה „בית חולים ממש“ נזכרו כמה מיני גלחים, וביניהם אבירים הוספיטאל של איזה מן הקדשים שלהם ששמו יוהן. והמחבר של המאמר קורא לקדש הזה בתרגום ללה"ק „יוחנן הקדוש“ — הנה בכל ספרי הקודש נקראים האנשים הללו „קדשים“ בלא וי"ו (רק אולי בקצת ספרים שהוגהו על ידי הצענזורה אינו כן). וזה הוא מנהג ישראל קדושים שמתרחקים מע"ז ומכנים את הכל לגנאי. — שמות או"ה שנגזרו משמות לה"ק נוהגין לקרותם כמנהג הגוים, כגון הקיסר פרנץ-יוזף אין קורין אותו פראנץ-יוסף. גם זה אינו מן הדין אלא מנהג הרחקה מאו"ה ודרכיהם.

(ג) בספר הרופאים בתחילתו מביא דעת הראב"ע המתיר לרפאות דווקא מכה הבאה בידי אדם אבל לא בידי שמים, ודעת רבינו בחיי המתיר לרפאות מכה חיצונית אבל לא פנימית — והוא עצמו מביא דברי מטה משה שלא נהגו

כן. אבל מע"כ לא ציין דבריו. אולי אין הספר תח"י. הוא בספר מטה משה קרוב לסופו בעמוד גמילות חסדים בחלק שלישי ענין רפואות. ובאמת הדבר מפורש בטור וש"ע יו"ד סי' של"ו דמצוה לרפאות, והוא מדברי הרמב"ן בתורת האדם, ולכן אני תמה זה זמן רב על דברי הרמב"ן בפרשת בחוקותי דמה לרופא בבית עובדי ה', והרי מצוה היא. לענ"ד צ"ע טובא בזה שנהגו רבים מאד לבטח עצמן בקופת חולים, שהרי הראשונים התירו בקושי עצם הריפוי אצל הרופא והיאך נוסף על ההיתר. אולי יש ללמוד היתר מן ההלכה דעיר שאין בה רופא אין לדור שם (וכפירוש הרמב"ם בפ"ד מהלכות דעות דרופא ממש קאמר כמ"ש מחבר זה ודלא כפירש"י וסמ"ג); א"כ מותר לחוש שמא יחלה ואין זה מיעוט בטחון כי הוא מנהגו של עולם. ועיין בפהמ"ש"ג להרמב"ם בפסחים גבי חזקיה גנו ספר רפואות ודלא כפירש"י וכפי זכרוני בחזון אי"ש על אמונה ובטחון נשאר בקושיא על הרמב"ם דרעב ללחם בבריא מנהגו של עולם הוא אבל לא סמי רפואה לחולה.

הרב שמואל דוד הכהן מונק